(HCC 742)

Cofnodion cyfarfod o Gyfarwyddwyr Hybu Cig Cymru a gynhaliwyd am 9.30am yn Nhŷ Rheidol, Parc Merlin, Aberystwyth ddydd Gwener 3 Mawrth 2017

Yn Bresennol: Dai Davies (Cadeirydd)
John Brereton, Will Haresign, Bethan Jones, Gwynn Angell Jones, Graham Probert, Richard Rogers, Richard Tudor, Wyn Williams a John Yeomans

Trwy Wahoddiad: Gareth Wilson (Llywodraeth Cymru)

Tîm Gweithredol: Gwyn Howells (Prif Weithredwr)
Rhys Llywelyn (Rheolwr Datblygu'r Farchnad)
Prys Morgan (Rheolwr Cysylltiadau â'r Diwydiant a Chyfnewid Gwybodaeth)
Bryan Regan (Rheolwr Gwasanaethau Corfforaethol)
Owen Roberts (Arweinydd Cyfathrebu)

Julie Davies-Jones (Ysgrifenyddiaeth)

1. Croeso a Sylwadau'r Cadeirydd

Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan y Cadeirydd.

Rhoddodd y Cadeirydd ddiweddariad llafar am ddigwyddiadau a chyfarfodydd allweddol y bu'n eu mynychu ers y cyfarfod blaenorol:-

Canol - diwedd Ionawr 2017

Bu'r Cadeirydd a'r Prif Weithredwr yn Nerbyniad Blwyddyn Newydd Swyddfa Comisiwn yr Undeb Ewropeaidd ym Mae Caerdydd.

Ar 23 Ionawr 2017, Bu'r Cadeirydd yng ngweithdy'r Polisi Adnoddau Naturiol (NRP). Trefnwyd y cyfarfod er mwyn trafod Ymgynghoriad NRP a fyddai'n dod i ben ar 13 Chwefror 2017. Cyhoeddid y Polisi ym mis Mawrth 2017 a byddai'n nodi polisïau Gweinidogion Cymru ar gyfer cyfrannu tuag at reoli adnoddau naturiol ynghyd â'r risgiau, cyfleoedd a blaenoriaethau wrth weithredu.

Bu'r Cadeirydd a'r Prif Weithredwr ym Mrecwast Ffermdy blynyddol Undeb Amaethwyr Cymru yn Adeilad y Lanfa, Bae Caerdydd.

Chwefror 2017

Croesawodd y Cadeirydd gynrychiolwyr o Beef and Lamb New Zealand i HCC, sef Andrew Morrison, y Cyfarwyddwr a Ben O'Brien, y Rheolwr Rhanbarthol yn Ewrop. Gwerthfawrogodd Swyddogion Gweithredol HCC ynghyd â chynrychiolwyr o'r ddau Undeb Amaethyddol a'r Gymdeithas Ddefaid

Genedlaethol drafodaeth o gwmpas y bwrdd gyda'r ymwelwyr am yr ansicrwydd am y fasnach ryngwladol yn dilyn Brexit, yr UE yn rhydd o dariffiau, a thueddiadau'r farchnad ar hyn o bryd.

Bu'r Cadeirydd a'r Prif Weithredwr mewn cyfarfod o'r Ford Gron Amgylchedd a Materion Gwledig ar 6 Chwefror 2017. Roedd y Prif Weinidog yn bresennol yn y cyfarfod hwn pan drafodwyd goblygiadau Brexit i bobl ac economi Cymru.

Bu'r Cadeirydd a'r Prif Weithredwr yng Nghynhadledd Flynyddol yr NFU yn Birmingham. Y thema elen oedd "Brexit – cynhwysion ar gyfer llwyddiant".

Mawrth 2017

Bu'r Cadeirydd yn nerbyniad Dewi Sant Llywodraeth Cymru ym Mrwsel ar 1 Mawrth 2017.

2. **Ymddiheuriadau am absenoldeb**

Ni chafwyd unrhyw ymddiheuriadau.

3. **Datganiad o Fuddiannau**

Nodwyd Datganiadau o Fuddiannau fel a ganlyn:-

Trafodaeth a allai ddigwydd mewn perthynas â Rheoli Credyd - John Brereton a Wyn Williams.

4. **I dderbyn a chymeradwyo cofnodion cyfarfod y Bwrdd a gynhaliwyd ddydd Gwener 13 Ionawr 2017 (HCC 732)**

Cymerwyd bod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ddydd Gwener 13 Ionawr 2017 wedi'u darllen, a chawsant eu derbyn gan y Bwrdd ac yna'u llofnodi gan y Cadeirydd.

5. **Materion yn codi**

IBERS – Dyfodol y Diadelloedd Defaid

Roedd HCC wrthi'n paratoi papur ar gyfer IBERS a oedd yn edrych ar gynnal, cofnodi a hanes y diadelloedd.

Nodwyd bod IBERS yn dal i ystyried dewisiadau ar gyfer y diadelloedd, gan gynnwys cyfleoedd ar gyfer ymchwil, arloesedd neu weithgareddau arddangos. Byddai'r Rheolwr Cysylltiadau â'r Diwydiant a Chyfnewid Gwybodaeth yn cyflwyno papur mewn cyfarfod â chynrychiolwyr IBERS a oedd i fod i ddigwydd ar 23 Mawrth 2017.

Cyflawniadau Cyswllt Ffermio o Faterion Strategol

Cynhaliwyd cyfarfod ar 13 Ionawr 2017 rhwng Aelodau Bwrdd HCC, Gweithrediaeth HCC a Swyddogion Llywodraeth Cymru i drafod yr uchod.

Roedd y trafod yn canolbwyntio ar heriau allweddol megis iechyd a lles anifeiliaid, proffidioldeb a'r effaith economaidd yn gyffredinol ar ddiwydiant cig coch Cymru.

Cydnabuwyd bod y gwasanaeth Cyswllt Ffermio yn gorfod delio â phoblogaeth fawr o ffermwyr ag anghenion eang ac amrywiol. Nodwyd bod gan Gyswllt Ffermio grwpiau strategol a gweithredol i'r diwydiant, a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o'r diwydiant.

Daeth y cyfarfod i'r casgliad bod angen i Gyswllt Ffermio fynd i'r afael â nodau strategol y diwydiant ac y dylid gwerthuso'r gwasanaeth yn ôl canlyniadau mesuradwy.

Addysgu Bwyd a Maeth mewn Ysgolion

Nodwyd bod y Prif Weithredwr wedi ysgrifennu at yr Ysgrifennydd Cabinet a'r Ysgrifennydd Cabinet dros Addysg, Kirsty Williams AC, ynghylch pryderon y Bwrdd am ddyfodol addysg bwyd mewn ysgolion. Y ddau brif pwynt a godwyd yn yr ohebiaeth oedd y byddai o fantais amlwg i staff addysgu gael rhagor o weithdai ymarferol ac adnoddau (i ategu Cwricwlwm Bwyd a Maeth TGAU) a'r gwir bryderon ynghylch hyfywedd hirdymor y maes hwn o addysgu.

Cafwyd ymateb gan yr Ysgrifennydd Cabinet dros Addysg yn cydnabod pryderon HCC ac yn tynnu sylw at y gwaith parhaus gan Adran Addysg Llywodraeth Cymru ar fwyd a maeth mewn ysgolion.

Gwahoddwyd HCC i gyfarfod â Swyddogion Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud â'r maes hwn i drafod y materion a godwyd.

Canmolwyd HCC gan yr Ysgrifennydd Cabinet am gynhyrchu adnoddau addysgol dwyieithog a oedd yn tynnu sylw at bwysigrwydd cig coch mewn diet cytbwys.

Y Gymdeithas Enwau Bwyd Gwarchodedig (PFN)

Bu'r Prif Weithredwr a'r Arweinydd Cyfathrebu mewn cyfarfod o'r Gymdeithas Enwau Bwyd Gwarchodedig yn Defra, Llundain ar 18 Ionawr 2017 pan oedd t Gweinidog Amaethyddiaeth George Eustice AS yn bresennol.

Yn y cyfarfod, buwyd yn trafod diogelu'r cynlluniau Enwau Bwyd Gwarchodedig a brandiau premiwm eraill ar ôl Brexit.

Roedd nifer fawr o gynrychiolwyr sydd â statws PFN ar gynhyrchion ar hyn o bryd yn y cyfarfod a chytunwyd yn unfrydol y dylai cynlluniau tebyg fod ynghlwm wrth gyfraith y DG er mwyn eu gwarchod ar ôl Brexit.

Byddai'r trafod yn parhau gyda Defra, y Gymdeithas Enwau Bwyd Gwarchodedig, deiliaid PGI / PFN a'r Llywodraethau datganoledig.

6. **Adroddiadau HCC**

a. *Adroddiad Gweithgareddau (HCC 733)*

Cymerwyd bod yr uchod wedi'i ddarllen.

Grŵp Gorchwyl a Gorffen Ŵyn Ysgafn

Roedd HCC wedi trefnu cyfarfod o'r Grŵp newydd ar 20 Chwefror 2017 gyda chynrychiolwyr o ledled y gadwyn gyflenwi.

Cytunodd y Grŵp ynghylch yr Amodau Gorchwyl a thrafodwyd nifer o faterion gan gynnwys yr anawsterau economaidd mewn marchnadoedd traddodiadol ar gyfer wŷn ysgafn, tueddiadau'r diwydiant yn yr hirdymor o ran delio mewn toriadau yn hytrach na charcasau cyfan, potensial a datblygiad marchnadoedd newydd, gwelliant genetig a chynlluniau amgylcheddol.

Byddai HCC yn cynhyrchu adroddiad am y sector Ŵyn Ysgafn, gan dynnu sylw at yr heriau a'r cyfleoedd ac amlinellu camau ymarferol y gellid eu cymryd. Defnyddid yr adroddiad wrth lunio strategaeth i liniaru'r ansicrwydd ar gyfer y sector hwn.

Cynhelid cyfarfod arall o'r Grŵp yn ystod mis Mai 2017.

Cig Defaid Drwy'r Croen

Cynrychiolwyd HCC mewn cyfarfod i'r diwydiant ar 9 Chwefror 2017 i drafod y camau nesaf wrth geisio cymeradwyaeth ar gyfer cynhyrchu a gwerthu cig defaid mwg drwy'r croen yn y DG.

Roedd cynrychiolwyr o'r Gymdeithas Ddefaid Genedlaethol (NSA) a gadeiriodd y cyfarfod), AHDB, yr Asiantaeth Safonau Bwyd (FSA), yr Undebau Amaethyddol a Llywodraeth Cymru yn bresennol, ynghyd a dirprwyaeth o siop fwyd Affricanaidd yng Nghaerdydd.

Ar ôl trafodaeth derbyniodd yr Asiantaeth Safonau Bwyd taw'r unig ddewis oedd derbyn barn gyfredol yr Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewropeaidd (EFSA). Mae'n ddigon tebygol y buasai'r Asiantaeth Safonau Bwyd wedi bod yn fodlon cyflwyno'r argymhelliad gwreiddiol i EFSA ; fodd bynnag,

cafwyd cwestiynau gan EFSA na chafodd eu trafod ar gyfer y cyflwyniad gwreiddiol. Roedd AHDB yn awyddus i symud ymlaen trwy gynnig cyllido er mwyn mynd i'r afael â materion a godwyd gan EFSA a datblygu protocol ar gyfer cynhyrchu cig defaid drwy'r croen. Os bydd yn llwyddo, gallai Pwyllgor Ymchwil a Datblygu'r Cydfyrddau Ardoll reoli darpariaeth y prosiect ymchwil.

Iechyd Anifeiliaid – Grŵp Llywio Parasitoleg Cymru

Byddai HCC yn trefnu cyfarfod o'r uchod ar 28 Mawrth 2017.

Nodwyd bod HCC ar hyn o bryd yn trafod gyda swyddfa Prif Swyddog Milfeddygol Llywodraeth Cymru ynghylch ffurfio Pwyllgor Iechyd a Lles Anifeiliaid i sicrhau cydgysylltiad rhwng cynhyrchwyr, y diwydiant, milfeddygon, Llywodraeth Cymru a'r Grŵp Fframwaith Iechyd a Lles.

b. *Bwletin y Farchnad (HCC 734)*

Cymerwyd bod yr uchod wedi'i ddarllen.

c. *Ariannol – Incwm a Gwariant a'r Fantolen tan 31 Rhagfyr 2016 (HCC 735)*

Cymerwyd bod yr uchod wedi'i ddarllen a chafodd ei grynhoi gan y Rheolwr Gwasanaethau Corfforaethol.

d. *Digwyddiadau i Ddod (HCC 736)*

Cymerwyd bod yr uchod wedi'i ddarllen.

e. *I dderbyn crynodeb o'r gwerthusiad o ymgyrch hysbysebu Cig Oen Cymru PGI, 2016*

Cafwyd cyflwyniad o'r uchod gan y Rheolwr Cysylltiadau â'r Diwydiant a Chyfnewid Gwybodaeth.

f. *I dderbyn crynodeb o'r gwerthusiad o ymgyrch hysbysebu Cig Oen Cymru PGI, 2016*

Cafwyd cyflwyniad o'r uchod gan y Rheolwr Cysylltiadau â'r Diwydiant a Chyfnewid Gwybodaeth.

7. **I ystyried Cynllun Gweithredol drafft HCC ar gyfer 2017 / 2018 (HCC 737)**

a. *I gymeradwyo'r crynodeb o newidiadau i Gynllun Gweithredol drafft HCC 2017 / 2018 sy'n codi o gyfarfod y Bwrdd ar 13 Ionawr 2017 (HCC 737)*

Nodwyd y cafwyd adborth ar ôl y cyfarfod Bwrdd blaenorol mewn perthynas â'r Cynllun gan Lywodraeth Cymru. Cafodd y sylwadau eu hystyried a'u gweithredu'n unol a hynny gan y Weithrediaeth.

Cymerwyd bod y crynodeb o'r newidiadau a gyflwynwyd gan y Rheolwraig Strategaeth a Pholisi Corfforaethol wedi eu darllen a chafodd ei dderbyn gan y Bwrdd.

b. *I gymeradwyo Cynllun Gweithredol drafft HCC, 2017 / 2018 (HCC 738)*

Cymerwyd bod Cynllun Gweithredol HCC ar gyfer 2017 / 2018 wedi'i ddarllen, a chafodd ei dderbyn gan y Bwrdd.

8. **I ystyried drafft o Gynllun Corfforaethol HCC 2017 / 2020 (HCC 739)**

Cymerwyd bod Cynllun Corfforaethol HCC ar gyfer 2017 / 2020 wedi'i ddarllen, a chafodd ei dderbyn gan y Bwrdd.

9. **I dderbyn diweddariad llafar am Ddosbarthu Ardoll Cig Coch Prydain**

Roedd AHDB, HCC a Quality Meat Scotland (QMS) wrthi'n trafod y mater, gan obeithio datrys y mater o famwladoli'r ardoll cig coch.

Cynhaliwyd cyfarfod ar 21 Chwefror 2017 rhwng Prif Weithredwr HCC; Jane King, Prif Weithredwr AHDB; a Jim Mclaren, Cadeirydd QMS, ynghylch egwyddorion cyffredinol gweithio ar y cyd o dan y trefniad "dro dro", sef bod AHDB yn neilltuo swm o £2m ar gyfer 2017 / 2018 i gynnal rhaglen o weithgareddau a fyddai o fudd i dalwyr ardoll gwartheg, defaid a moch.

Roedd HCC a QMS wedi gofyn am addewid y byddai unrhyw weithio ar y cyd yn gydraddol o ran gweithgareddau cyllido.

Felly, gofynnwyd i AHDB gyfrannu £1m i'r arian sydd wedi'i neilltuo er mwyn cyfateb cyfraniad yr Alban a Chymru. Cydnabuwyd y rhesymeg, ond ni chafwyd ymrwymiad pendant gan AHDB.

Y camau nesaf oedd cael hyd i unigolion o'r gwahanol gyrff i gymryd rhan yn y broses (Amodau Gorchwyl, etc.) a llunio manylion am weithgareddau i'w cyllido.

Roedd y Byrddau Ardoll yn awyddus i gael cytundeb ynghylch Ardoll wedi ei neilltuo cyn gynted â phosibl.

10. **I gael diweddariad o gyfarfod Bord Gron Amgylchedd a Materion Gwledig Llywodraeth Cymru**

Roedd y trafod yn y fforwm hwn yn canolbwyntio'n bennaf ar ganlyniadau posibl Brexit ar fynediad i'r farchnad, Argaeledd gweithwyr mudol o'r UE yn y dyfodol, cymorth gan y Llywodraeth a'r fframwaith rheoleiddiol yn y dyfodol. Mynegwyd

pryderon gwirioneddol y byddai rhan y Gweinyddiaethau Datganoledig yn llunio Brexit yn gyfyngedig a'r bod yn bosibl y gallai'r Bil Diwygio arwain at leihau pwerau datganoledig.

Cynhelid cyfarfod nesaf y Ford Gron Amgylchedd a Materion Gwledig ar 27 Mawrth 2017.

11. **Y Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg**

I dderbyn y Cofnodion o gyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg a gynhaliwyd ddydd Gwener 4 Tachwedd 2016 (HCC 740)

Cymerwyd bod y cofnodion o gyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Risg a gynhaliwyd ddydd Gwener 4 Tachwedd 2016 wedi'u darllen, a chawsant eu derbyn gan y Bwrdd.

12. **Y Pwyllgor Cynghori Y&D**

a. I dderbyn adroddiad llafar am y Pwyllgor Cynghori Ymchwil a Datblygu a gynhaliwyd ddydd Iau 2 Mawrth 2017

Rhodd adroddiad llafar am yr eitemau a drafodwyd yn y cyfarfod o'r Pwyllgor:-

- Rhoddwyd cyflwyniad i'r Pwyllgor gan Rebecca Mearns, milfeddyg sy'n gweithio ar hyn o bryd gyda Labordai BioBest, ar brosiect sy'n ymwneud ag Adenocarsinoma'r Ysgyfaint mewn Defaid (OPA). Nod y prosiect oedd datblygu'r prawf gwaed PCR presennol a ddefnyddir yn Labordai Moredun i gael diagnosis o OPA o dan amodau ymchwil. Gallai canfod ffordd fasnachol hyfyw o gael diagnosis o OPA olygu y byddai pecyn profion ar gael cyn bo hir i ffermwyr masnachol. Darganfu'r astudiaeth nad oedd y PCR ar waed yn ddigon sensitif i ganfod OPA ac i'w ddatblygu'n fasnachol; serch hynny, gwnaed ymchwil pellach â phrofion PCR ar swabiau o'r trwyn. Daethpwyd i'r casgliad y gallai profion PCR ar swabiau trwynol, ar ôl archwiliad dilysu pellach, fod yn fasnachol hyfyw o dan amodau penodol. Cafwyd trafodaeth frwd ymhlith aelodau'r Pwyllgor ynghylch datblygu 'Hi Health flockcare' am y gallai fod o fudd mawr i'r diwydiant defaid ac i wella iechyd anifeiliaid.

- Rhoddwyd diweddariad o gynhadledd dechnegol lwyddiannus "CAM Ymlaen" a drefnwyd gan HCC ac a gynhaliwyd yn ddiweddar yng Ngholeg Glynllifon. Bwriedid cynnal y gynhadledd nesaf yng Ngholeg Pen-coed, Pen-y-bont ar Ogwr, ar 2 Mai 2017.

- Cynnig Prosiect – Cymharu Hyrddod Cymal 2

Rhoddodd Sam Boon, Rheolwr Cig Eidion a Chig Oen AHDB a Gwasanaethau Bridio Signet, gyflwyniad ar yr uchod. Roedd y cymal presennol o Cymharu Hyrddod/RamCompare wedi dangos fod prawf epil yn fasnachol hyfyw yn y DG. Cafwyd hyd i wahaniaethau mewn EBVau rhwng hyrddod - fel y disgwylid rhwng anifeiliaid a rhinweddau genetig uchel ac uchel iawn. Roedd integreiddio data masnachol wedi bod yn bwerus o ran cyfnewid gwybodaeth a mynegwyd diddordeb mawr gan y diwydiant. Mae gan Cymharu Hyrddod Cymal 2 chwe phrif amcan: parhau i weithio gyda'r chwe fferm fasnachol gnewyllol o Gymal 1 pe baent yn cydymffurfio; dewis ffermydd eraill â statws iechyd uchel i ymuno â'r prosiect er mwyn gallu symud hyrddod rhwng ffermydd; datblygu dealltwriaeth newydd am EBVau a chynyddu gweithgaredd KE; cynnal profion pellach ar EBVau newydd; casglu data o safleoedd cnewyllol a sefydlu ffermydd ategol ar gyfer data; ymgysylltu â bridwyr hyrddod, ymgysylltu â chynhyrchwyr masnachol er mwyn iddynt ddeall y prosiect a defnyddio EBVau. Cytunodd y Pwyllgor y dylid cefnogi'r prosiect pe bai digon o arian ar gael.

b. <u>I dderbyn y cofnodion o gyfarfod y Pwyllgor Cynghori Y&D a gynhaliwyd ddydd Mercher 7 Rhagfyr 2016 (HCC 741)</u>

Cymerwyd bod y cofnodion o gyfarfod y Pwyllgor Cynghori Y&D a gynhaliwyd ddydd Mercher 7 Rhagfyr 2016 wedi'u darllen, a chawsant eu derbyn gan y Bwrdd.

13. **<u>I dderbyn diweddariad llafar ynghylch Rhaglen y Cynllun Datblygu Gwledig 2014 – 2020</u>**

Nodwyd bod Llywodraeth Cymru yn dal i ddatblygu ffordd o gyfnerthu gweithgareddau wedi eu hariannu gan y Cynllun Datblygu Gwledig yn un Fenter Strategol Amaethyddol a fyddai'n ganolog ar gyfer adolygu busnesau fferm a choedwigaeth ac yn eu galluogi i gael hyd i gymorth. Cynrychiolwyd HCC ar Grŵp Gweithredol a sefydlwyd i'r diben hwn, ac mewn cyfarfod ar 13 Chwefror 2017 rhoddodd gyflwyniad i'r Grŵp ar y Cynllun Gweithredu Strategol ar gyfer blaenoriaethau a thargedau'r sector cig coch hyd at 2020. Cynhelid cyfarfodydd pellach er mwyn helpu i ganfod meysydd blaenoriaethol a sut i ymdrin â nhw.

14. **<u>Unrhyw fater arall</u>**

<u>Diweddariad ar EIDCymru</u>

Roedd EIDCymru yn dal i weithio'n dda yn weithredol.

Cafodd EIDCymru ei ganmol gan y Bwrdd am yr adborth positif a gafwyd gan y diwydiant ac am y modd y cyflwynwyd y Stocrestr Flynyddol.

Cais i Lywodraeth Cymru – gwell rhaglen datblygu allforion

Nodwyd bod HCC wedi cyflwyno cais i Lywodraeth Cymru am gymorth ariannol o £1.5m tuag ar weithgareddau allforio dros gyfnod o dair blynedd. Ni chafwyd ateb mor belled.

Y Cadeirydd a'r Aelodau Bwrdd sy'n Ymadael

Roedd y Cadeirydd a'r Aelodau Bwrdd a oedd yn ymadael am nodi y bu'n anrhydedd gwasanaethau ar Fwrdd HCC ac roeddynt am ddymuno'n dda i'r sefydliad a'r staff ar gyfer y dyfodol.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Prif Weithredwr a'r staff am y berthynas waith ragorol a fu gyda'r Bwrdd a gobeithid y byddai HCC yn parhau i fod yn llwyddiannus yn ystod y blynyddoedd i ddod.

15. **Dyddiad y cyfarfod nesaf**

Dydd Iau 11 Mai 2017.

Llofnodwyd…………………………….
Cadeirydd HCC